

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

basisschool Rudolf Steiner

Plaats : Breda
BRIN nummer : 06OZ|C1
Onderzoeksnummer : 283254
Datum onderzoek : 25 juni 2015
Datum vaststelling : 10 september 2015

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	BEVINDINGEN	7
3	TOEZICHTARRANGEMENT	15

1 INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 25 juni 2015 een onderzoek uitgevoerd op basisschool Rudolf Steiner naar aspecten van de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving. De aanleiding voor dit onderzoek was een eerder uitgevoerd onderzoek op 19 en 20 mei 2014 (zie verder Toezichthistorie). Conform de naar aanleiding van dit onderzoek gemaakte afspraken is tijdens dit onderzoek nagegaan of deze afspraken tot de gewenste cultuuromslag geleid hebben.

Toezichthistorie

In de periode tussen maart 2013 en februari 2014 heeft de inspectie regelmatig signalen ontvangen van verschillende ouders over de onveilige sfeer op basisschool Rudolf Steiner.

De inspectie heeft over deze signalen voortdurend contact met het bestuur gehad en heeft zich steeds laten informeren over de stappen die het bestuur voornemens was te ondernemen en daadwerkelijk ondernam naar aanleiding van deze signalen. De inspectie heeft in februari 2014 aan het bestuur laten weten dat zij - gezien de frequentie en de ernst van de signalen - een uitgebreid kwaliteitsonderzoek zou uitvoeren. Dit onderzoek heeft uiteindelijk plaatsgevonden op 19 en 20 mei 2014. Uit dit onderzoek bleek dat de kwaliteit van het onderwijs op basisschool Rudolf Steiner weliswaar voldoende was, maar zwaar onder druk stond vanwege het ontbreken van een professionele cultuur binnen de school. De inspectie heeft in een gesprek met het bestuur afspraken gemaakt over het verbeteren van de professionele cultuur, die zijn vastgelegd in een separate brief. Conform deze afspraken stelde het bestuur een plan van aanpak op. Op 9 februari 2015 heeft de inspectie een gesprek gevoerd met het bestuur over de voortgang van dit plan van aanpak.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Een controle van de aanwezigheid van de schoolgids en het schoolplan bij de inspectie.
- Een toets op de aanwezigheid van informatie over enkele wettelijk verplichte onderdelen in de schoolgids en het schoolplan.
- Een controle op de onderwijstijd die de school heeft gepland.
- Onderzoek en analyse van jaardocumenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van documenten die de school voorafgaand aan het schoolbezoek heeft toegestuurd.

- Schoolbezoek, waarbij in een diverse klassen de onderwijspraktijk is geobserveerd.
- Gesprekken met de directeur en de intern begeleider over de kwaliteit van de indicatoren.
- Een gesprek met de bestuurder.
- Een gesprek met een aantal leerlingen, een aantal ouders en met individuele leraren.
- Een eindgesprek na afloop van het schoolbezoek.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2012 en de notitie Analyse en waarderingen van opbrengsten primair onderwijs. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek naar de onderwijskwaliteit en de wettelijke vereisten. Dit wordt gevolgd door een beschouwing waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven. Hoofdstuk 3 geeft het toezichtarrangement weer.

2 BEVINDINGEN

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabellen vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs 2012. Indicatoren die bij een kwaliteitsonderzoek de doorslag geven of een school (zeer) zwak is, de zogeheten normindicatoren, zijn gemarkeerd met een asterisk. Voor een overzicht van alle normindicatoren zie het Toezichtkader po/vo 2012 op www.onderwijsinspectie.nl. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

In verband met het programmatisch handhaven heeft de inspectie daarnaast enkele controles uitgevoerd op bepaalde wettelijke voorschriften. Of de school wel of niet voldoet aan deze wettelijke vereisten wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

Opbrengsten		1	2	3	4	5
1.1*	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			•		
1.2*	De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			•		
1.5	De sociale competenties van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.					•

Leerstofaanbod		1	2	3	4
2.1*	Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			•	
2.2*	De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			•	
2.3	De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.			•	
2.4*	De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.			•	
2.5	De school heeft een specifiek aanbod om sociale competenties te ontwikkelen.			•	

Tijd		1	2	3	4
3.1	De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			•	

Schoolklimaat		1	2	3	4
4.1	De ouders zijn betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.			•	
4.2	De leerlingen voelen zich aantoonbaar veilig op school.			•	
4.3	Het personeel voelt zich aantoonbaar veilig op school.		•		
4.4	De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.			•	
4.5	De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen van incidenten in en om de school.			•	
4.6	De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op de afhandeling van incidenten in en om de school.			•	

Schoolklimaat		1	2	3	4
4.7	Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.			•	

Didactisch handelen		1	2	3	4
5.1*	De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			•	
5.2*	De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.				•
5.3*	De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			•	

Afstemming		1	2	3	4
6.1	De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.2	De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.3	De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.4	De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	

Begeleiding		1	2	3	4
7.1*	De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			•	
7.2	De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.			•	

Zorg		1	2	3	4
8.1	De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.			•	
8.2	Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.		•		
8.3*	De school voert de zorg planmatig uit.			•	
8.4	De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.			•	

Kwaliteitszorg		1	2	3	4
9.1	De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			•	
9.2	De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.			•	
9.3	De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.			•	

Kwaliteitszorg		1	2	3	4
9.4	De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.				•
9.5	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.			•	
9.6	De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.			•	

Voorwaarden voor kwaliteitszorg		1	2	3	4
10.3	De schoolleiding zorgt voor een professionele schoolcultuur.			•	
10.4	Bij de zorg voor kwaliteit zijn bestuur, directie, team en andere belanghebbenden betrokken.			•	

Wet- en regelgeving		Ja	Nee
NT1A	De inspectie is in het bezit gesteld van de geldende schoolgids (art. 16, lid 2 en 3, WPO).	•	
NT2A	De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende schoolplan (art. 16, lid 1 en 3, WPO).	•	

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

Na haar onderzoek in mei 2014 kwam de inspectie tot de conclusie dat de kwaliteit van het onderwijs op basisschool Rudolf Steiner weliswaar voldoende was, maar zwaar onder druk stond vanwege het ontbreken van een professionele cultuur binnen de school. De bevindingen van dit onderzoek hebben voor de directie, het bestuur en de Raad van Toezicht als een alarmbel gefungeerd. Er zijn twee plannen van aanpak opgesteld, die bij de start van het schooljaar 2014 – 2015 ter hand zijn genomen. Bestuur, directeur én team hebben vervolgens fors geïnvesteerd in de uitvoering ervan. En met succes. Uit het onderzoek komt niet alleen naar voren dat de contouren van een professionele cultuur duidelijk zichtbaar zijn, maar ook dat het team er in is geslaagd om een belangrijke kwaliteitsslag te maken, bijvoorbeeld wat betreft de afstemming en de zorg. Een welgemeend compliment aan alle betrokkenen is dan ook op zijn plaats.

Ook al is de school na dit schooljaar nog niet klaar, toch spreekt de inspectie haar vertrouwen uit dat de directeur en het bestuur blijven investeren in het behouden en verder uitbouwen van de kwaliteit van het onderwijs en de professionalisering van het team. De inspectie kent de school opnieuw het basisarrangement toe.

Hierna volgt een korte toelichting op de oordelen in paragraaf 2.1. Deze toelichting begint met een beschrijving van de (voorwaarden voor de) kwaliteitszorg, omdat dit kwaliteitsgebied in feite de aanleiding vormde voor het onderzoek. Vervolgens wordt ingegaan op de resultaten, het schoolklimaat, het onderwijsleerproces en de zorg en begeleiding.

Toelichting

(Voorwaarden voor de) kwaliteitszorg

De school heeft inmiddels goede en belangrijke stappen gezet. De uitvoering van beide plannen van aanpak ligt op koers en vrijwel alle werkzaamheden zijn doorlopen.

Om alle leraren actief te betrekken bij de realisatie van de inhoudelijke onderwerpen is er voor gekozen om elke leraar ten minste aan één werkgroep te laten deelnemen en zo mede eigenaar van de oplossing te maken. Tegelijkertijd is er externe begeleiding gestart. Deze was in eerste instantie gericht op het verhelderen van inzichten ten aanzien van het samenwerken in een professionele cultuur. Daarna is het team praktisch met deze inzichten gaan oefenen. Gaandeweg is daarin meer verdieping aangebracht, waar nodig ook op individueel niveau. Naast de inzet van een extern begeleider is vanuit het bestuur extra capaciteit voor inhoudelijke ondersteuning van de directeur beschikbaar gesteld.

De uitvoering van het meerledig plan van aanpak is regelmatig onderwerp van gesprek geweest in het team, in de MR, in overleg tussen de directeur en de bestuurder en tussen het bestuur en de Raad van Toezicht. In november 2014 en april 2015 zijn algemene ouderavonden gehouden waarin enkele lopende trajecten zijn gepresenteerd.

Verder heeft de bestuurder enkele malen een teamvergadering bijgewoond en met elk van de leraren een individueel gesprek gevoerd over hun ervaringen in het verbetertraject. Een delegatie van de Raad van Toezicht heeft in november 2014 een werkbezoek afgelegd en heeft daarbij met de directeur en verschillende leraren gesproken. Naast de reguliere functioneringsgesprekken heeft de bestuurder in maart mei 2015 nog enkele individuele gesprekken met leraren gevoerd in het bijzijn van de directeur.

In deze periode waren er 'diepe dalen', maar uiteindelijk is het 'point of no return' gepasseerd en is de weg omhoog gevonden. Alle geledingen van de organisatie staan intussen eensgezind in het traject.

Alles bijeen genomen beoordeelt de inspectie zowel de indicatoren 10.3 en 10.4 als de indicatoren 9.1 tot en met 9.6 als voldoende. Wat betreft deze laatste indicator (9.6) is en blijft het van belang om goed in gesprek te blijven met de ouders. De ingezette veranderingen vallen niet voor alle ouders even makkelijk te rijmen met cruciale uitgangspunten van de onderwijsvisie.

Resultaten

De school laat in de afgelopen drie jaren voldoende eindresultaten zien en er is sprake van een stijgende lijn.

Sinds het laatste onderzoek in 2014 is vooruitgang geboekt als het gaat om de resultaten tijdens de schoolperiode. In tegenstelling tot het eerdere onderzoek zijn de resultaten nu als voldoende beoordeeld (indicator 1.2). Het team is zich intussen meer bewust van het belang een leerling niet alleen te volgen, maar ook gericht te sturen en alert te zijn als de ontwikkeling stagneert. Toch blijft waakzaamheid geboden, ook omdat de leerwinst na de afname van de M-toetsen niet in alle groepen voldoende is.

Intussen heeft de school gekozen voor een volginstrument om de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen in beeld te brengen. Dit instrument wordt pas met ingang van volgend schooljaar afgenomen, zodat de inspectie niet beschikt over gegevens om een uitspraak te doen over het niveau van de sociale competenties (indicator 1.5).

Schoolklimaat

De aanleiding voor het kwaliteitsonderzoek in 2014 waren signalen die duiden op risico's in de sociale veiligheid van de leerlingen. Hoewel de conclusie was dat nagenoeg alle leerlingen zich veilig voelden in de school, waren diverse andere - vooral beleidsmatige - onderdelen van dit kwaliteitsgebied niet op orde.

De geconstateerde tekortkomingen zijn opgenomen in het plan van aanpak en zijn ook uitgevoerd. Dit betekent bijvoorbeeld dat de school nu beschikt over een uitgewerkt veiligheidsbeleid (indicatoren 4.5 en 4.6) en ook systematisch de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel in kaart brengt. Er zijn duidelijke school- en klassenregels en de leraren zien toe op de naleving daarvan. Ook het pestprotocol wordt 'levend' gehouden. Uit de recent afgenomen vragenlijsten blijkt (opnieuw) dat leerlingen zich aantoonbaar veilig voelen op school (indicator 4.2). Deze resultaten worden bevestigd door het gesprek met een aantal leerlingen en ouders.

De resultaten van de vragenlijst die is afgenomen onder de leraren laten echter een minder positief beeld zien. De leraren zijn niet rechtstreeks gevraagd naar hun gevoel van veiligheid, maar er is gekozen om veiligheid te vertalen in een aantal subvragen. Omdat de antwoorden op deze subvragen een negatief beeld laten zien, beoordeelt de inspectie indicator 4.3 nu nog als onvoldoende. Positief is dat de leraren tijdens hun gesprek met de inspectie aangeven dat de handvatten die zijn geboden en de deskundigheidsbevordering rond de professionele cultuur tot een nieuwe, positieve en constructieve manier van omgaan met elkaar hebben geleid.

Onderwijsleerproces

Tijdens het onderzoek in 2014 is een specifiek aanbod voor de sociale competenties als 'onvoldoende' beoordeeld. Intussen heeft de school besloten geen methode aan te schaffen, maar zichtbaar te maken wat het vrijeschool onderwijs in dit opzicht te bieden heeft en de betreffende leerlijn te beschrijven. Hoewel de werkgroep deze opdracht binnenkort pas afrondt, wordt indicator 2.5 als voldoende gewaardeerd. Ook de leerlijnen van Nederlandse taal en rekenen zijn in kaart gebracht en de directeur geeft aan het een grote winst te vinden is dat er nu sprake is van samenhang en niet meer van 'tig'-schooltjes onder één dak.

De leraren houden zicht op de ontwikkeling van hun leerlingen met behulp van toetsen, observaties en leerlingenwerk. Ze gebruiken deze informatie om hun onderwijs af te stemmen op de verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen. De onlangs aangestelde, ervaren intern begeleider bezoekt de groepen en ondersteunt de leraren bij het handen en voeten geven aan de differentiatie (groepsoverzichten en groepsplannen). Dit heeft geleid tot een meer eenduidige aanpak binnen de verschillende groepen. Hoewel duidelijk is dat er nog verdere verdieping nodig is, waardeert de inspectie de indicatoren 6.1, 6.2, 6.3 en 6.4 nu als voldoende.

Zorg

Tijdens het onderzoek in 2014 zijn vrijwel alle indicatoren van de zorg als onvoldoende beoordeeld. Zoals hiervoor al is aangestipt, beschikt de school sinds kort over een nieuwe intern begeleider. Zij heeft op basis van haar expertise een stappenplan voor de zorg en begeleiding opgesteld. Uit de tijdens het onderzoek gevoerde gesprekken blijkt dat de school zich realiseert dat diverse leerlingen in de afgelopen periode een achterstand hebben opgelopen vanwege het tekortschieten van het onderwijs. Aan het inlopen van hun achterstand wordt planmatig gewerkt.

Uit de gesprekken en documenten blijkt dat er in korte tijd veel is gerealiseerd. Dit heeft geleid tot een positieve waardering van de indicatoren 8.1, 8.3 en 8.4. Alleen de analyse (indicator 8.2) vraagt om verbetering. De vraag 'Waarom valt een leerling uit?' of 'Waarom gaat een leerling onvoldoende vooruit?' wordt nog niet altijd gesteld of adequaat beantwoord. Het voeren van een diagnostisch gesprek met de leerling of aanvullend onderzoek kan voorkomen dat een leerling alleen van niveaugroep wisselt in plaats van dat het werkelijke probleem wordt aangepakt.

3 TOEZICHTARRANGEMENT

De inspectie concludeert dat het bestuur heeft voldaan aan de naar aanleiding van het kwaliteitsonderzoek in 2014 gemaakte afspraken. Uit het onderzoek blijkt dat de professionele cultuur is verbeterd en dat de kwaliteitszorg zodanig is ingericht dat het team de schoolontwikkeling op constructieve wijze vorm kan geven. Ook de afspraken met betrekking tot het schoolklimaat zijn nagekomen. De inspectie kent de school het basisarrangement toe. Met het bestuur is afgesproken dat de inspectie over de verdere schoolontwikkeling wordt geïnformeerd tijdens het eerstvolgende bestuursgesprek.